

Затверджено Вченою
Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від “ ” 20 р. №

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Кафедра _____ загальної психології та психології розвитку особистості ФПСР

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
“ _____ 20 _____ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет Факультет психології та соціальної роботи
(назва інституту, факультету)

2019 – 2020

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни « Сучасні досягнення психологічної науки»

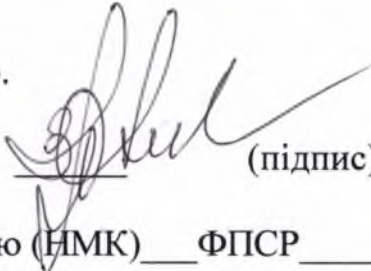
Розробники: Кіресва Зоя Олександрівна, доктор психол. наук, професор кафедри загальної психології та психології розвитку особистості

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної психології та психології розвитку особистості

Протокол № 9 від. "29" травня 2018 р.

Завідувач кафедри

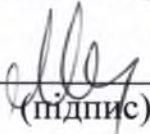
Кіресва З.О

(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФПСР
факультету/інституту

Протокол № "1" від. 30.08.19 р.

Голова НМК

(підпис)

(Кременчуцька М.К.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від. " " 20 р.

Завідувач кафедри

()
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від. " " 20 р.

Завідувач кафедри

()
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів –1 змістових модулів –3 ІНДЗ* – _____ (вид завдання)	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Третій (доктор філософії)</u>	<u>Нормативна (ВНЗ/студента)</u>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	
		<i>Семестр</i>	
		3-й	
		<i>Леції</i>	
		8 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72год.	.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 0 год.	
Форма підсумкового контролю: <u>іспит</u>			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування загальнонаукової і дослідницької позиції з урахуванням мультипарадигмальності, междисциплінарності і трансдисциплінарності сучасної психології.

Завдання:

- знання найбільш гострих проблем сучасної психологічної науки і практики з метою самостійного аналізу актуальних проблем теоретичної і прикладної психології;

- формування критичного наукового мислення і становлення власної наукової позиції;

- формування відповідальності і професіоналізму сучасного науковця з урахуванням потреб громадського розвитку і потреб логіки розвитку самої психологічної науки;

- урахування базових концепцій різних напрямів і наукових шкіл різних галузей психологічної науки.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) **Компетентності соціально – особистісні (КСО):** КСО.10 здатність до самостійної науково-дослідної діяльності, кваліфіковане узагальнення наукових і експериментальних даних, самостійна підготовка публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях, патентування отриманих досягнень;

КСО.12 здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

б) **Загально-наукові компетентності (КЗН):** КЗН.04 спроможність виконання наукових досліджень з застосуванням сучасних методологічних основ реалізації експерименту, уміння документального оформлення результатів досліджень; КЗН.07 готовність до пошуку обробці, аналізу та систематизації науково-технічної інформації з теми дослідження, вибору методик і засобів вирішення задачі;

в) **загально – професійні (КЗП):** КЗП.02 знання про активність суб'єкта в часі, в динаміці та розуміння людини як системи, яка здатна до саморегуляції

г) **спеціалізовано – професійні (КСП):** КСП.01 поглиблене знайомство з науковими психологічними теоріями та концепціями, що визначають спрямованість сучасних психологічних шкіл; КСП.11 базові знання про основні напрямки і перспективи розвитку нейронауки

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня повинен знати та вміти:

самостійно проводити наукові дослідження, складати план дослідження та одержувати нові наукові й прикладні результати;

володіти методами синтезу і аналізу, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи;

мати сформульоване уявлення про складні системи як процеси постійного обміну речовиною, енергією та інформацією із зовнішнім середовищем, завдяки яким система відтворюється в якості своєрідного інваріанта.

змінити ставлення до уявлення про невизначеність, яка кваліфікується не як перешкода на шляху до знання, а має позитивний зміст - як можливість творити і розуміти;

розуміти множинність шляхів і стратегій розвитку системи, що самоорганізується в заданому середовищі;

представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікаціях з використанням сучасних можливостей;

самостійно вдосконалювати свої знання, уміння, особистісні і професійні якості для забезпечення ефективної наукової діяльності;

аналізувати наукову літературу з метою вибору напрямку досліджень, обрати самостійно або кваліфіковано сприйняти представлену тему досліджень;

формулювати і вирішувати завдання, що виникають в ході науково-дослідної діяльності і потребують поглиблених професійних знань;

вести пошук джерел літератури за залученням сучасних інформаційних технологій;

вміти використовувати отримані фундаментальні знання історії психологічних шкіл на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи вміти аналізувати особливості тезаурусу наукових психологічних шкіл та робити їхній порівняльний аналіз.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Сучасні теоретичні проблеми і досягнення в області наукових досліджень

ТЕМА №1. Системний підхід в науці і в психології

Сучасна психологія і її місце в системі наук і структура. Перспективні напрями досліджень з урахуванням вимог теперішнього часу. Нові відкриття і досягнення в психології. Особливості розвитку нейропсихології. Сучасні принципи психології розвитку (диференціації - інтеграції, безперервності, антиципації і суб'єктності). Нові підходи у психологічній науці (історико-генетичний, історико-еволюційний, культурно-аналітичний, системно-деятељностний, системно-суб'єктний, суб'єктно-аналітичний і ін.), що відбивають формування унітарних концепцій, інтеграційної психології. Поняття метасистеми, субсистем, системи. Постструктуралістська традиція у психології.

Змістовний модуль 2.

Постнекласична парадигма: сучасний стан

ТЕМА №1. Типи наукової раціональності.

Категоріальний або мережевий принцип організації наукових категорій на постнекласическом етапі розвитку науки. Мультипарадигмальність, междисциплінарність і трансдисциплінарність сучасної науки.

Змістовний модуль 3.

Сучасні технології і методи організації та проведення досліджень у психології ТЕМА №1. Актуальні проблеми прикладної психології.

Тенденції розвитку сучасної прикладної психології. Прикладна психологія: досвід і проблеми модернізації. Тенденція до технологій. Постановка інноваційних професійних завдань в області науково-дослідницькій і практичній діяльності. Моніторинг потреб в основних видах психологічних послуг в професійно-предметній області. Методи, технології, техніки, тренінги практичної психології. Проблема суб'єктивізму в використанні практичних методів при психологічній допомозі без урахування методологічних, логічних, гносеологічних передумов, їх онтологічні взаємозв'язки і значення для загальнотеоретичних представлень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р.		л	п/с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовний модуль 1. Сучасні теоретичні проблеми в області наукових досліджень												
Тема 1. Системний підхід в науці і в психології	30	2	4			24						
Змістовний модуль 2. Постнекласична парадигма: сучасний стан												
Тема 1. Типи наукової раціональності.	28	2	2			24						
Змістовний модуль 3. Сучасні технології і методи організації та проведення досліджень у психології.												
Тема 1. Актуальні проблеми прикладної психології.	32	4	4			24						
Всього:	90	8	10			72						

5. Теми семінарських занять

Теми семінарських занять № з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет сучасної психології. Її зміни	2
2	Типи наукової раціональності.	2
3	Нові відкриття і досягнення в різних галузях психології	4
4	Моніторинг потреб в основних видах психологічних послуг в професійно-предметній області.	2

6. Теми практичних занять

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	Кількість годин з/в
1	Підготовка до лекцій	4	
2	Підготовка до виступу за обраною темою зі списку додатка 2,	24	
3	Підготовка до дискусій за питаннями до теми семінарських занять зі списку пункту 5	16	
4	Робота з електронними інформаційними ресурсами	32	
	Разом	72	

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

10. Методи навчання

Лекції, дискусії, обговорення у групі індивідуальних та самостійних завдань.

11. Методи контролю

Усне опитування, перевірка конспектів, індивідуальних завдань, поточне оцінювання, завершальний модульний контроль

Критерії оцінювання

1. Наявність конспекту лекцій	10
2. Виступ на семінарі за обраною темою	30
3. Участь у груповій роботі за темою семінару	25
4. Участь у дискусії за темою семінару	15
5. Завершальний модульний контроль	20

12. Питання для підсумкового контролю

1. Ви розумієте поняття "актуальність", і які його критерії?
2. Охарактеризуйте типи наукової раціональності
3. Чи є глобалізація закономірним процесом. Відповідь аргументуйте.
4. Які наслідки для особистості обумовлені процесами глобалізації?
5. Нові відкриття і досягнення в психології.
6. Чи змінюється з часом визначення предмета психології, і якщо так, то в якому розумінні?
7. Що означає "антропологічний поворот" в системі соціальних і гуманітарних наук?
8. Дайте порівняльну характеристику основних методологічних парадигм психологічної науки.
9. З'ясуйте відмінності у визначенні (чи у ставленні до проблеми) об'єкта пізнання, як його формулюють класична, некласична і постнекласична психології
10. Сформулюйте свою позицію щодо оцінок, які дає науковому пізнанню сучасний постструктуралізм
11. Які сучасні тренди існують в когнітивній психології?
12. Які сучасні тренди існують в психології розвитку?
13. Які сучасні тренди існують в консультативній психології?
14. Які нові методологічні підходи використовуються в сучасних психологічних дослідженнях?
15. Які стратегії сучасного розвитку психології?
16. Розкажіть про мозкову організацію найбільш складних форм психічної реальності - емоційно-особової сфери і свідомості.
17. Аналізуючи специфіку експериментально-генетичного методу дослідження психічних явищ, С. Д. Максименко наголошує: «Дослідник не створює стимули і не фіксує реакції – він організовує розвиток певного психічного процесу, він – поруч, а не «супроти»... Тільки спільний рух, спільно-розподілена діяльність і дозволяє дійсно вивчати, як виникає і розвивається та чи інша вища психічна функція, а отже, як вона влаштована... Зі своїми структурно-схематичними показниками ця позиція тяжіє до позиції психотерапевта (особливо у психоаналітичних і гуманістичних напрямках). Але є суттєва відмінність: експериментально-генетичний метод покликаний формувати і вивчати, а не долати проблеми, хоча останнє теж відбувається, але неконтрольовано, ніби мимовільно». Поясніть.
18. Поняття метакогнітивної регуляції у різних подходах (Дж. Флавел, А. Браун і Л. Бейкер, А. Бандура).
19. Ресурсний підхід.
20. Сучасні дослідження у Психології часу
21. Розкажіть про дослідження когнітивної флексибільности особи, що характеризує уміння людини перетворювати свої когнітивні установки у відповідь на умови його життя, що змінюються.

22. Як впливає на розвиток методології психологічної науки психологічну практику? Які проблемні моменти існують в їхніх стосунках і на що можна розраховувати у перспективі?

23. В.В. Козлов розглядає в якості об'єднуючої концептуальної схеми "холономний підхід", який дозволяє "звести воедино основні положення трьох ведучих напрямів психології і психотерапії : ортодоксального, гуманістичного і трансперсонального.". А в їх рамках - біхевіоризм, фрейдизм, біоенергетику, гештальт - терапію, психосинтез, юнгианську психологію, психодуховні традиції і інші школи. Чи поділяєте ви думку вченого, обґрунтуйте свою позицію.

24. Категоріальна система психології

13. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль			Сума балів	Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №1			
T1	T1	T1			
20	30	30	80	20	100

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- 1) рекомендовані підручники і навчальні посібники;
- 2) робоча навчальна програма;
- 3) методичні матеріали

14. Рекомендована література

Основна

1. Балл Г. А., Мединцев В. А. Теоретико-множественный метод описания процессов и его применение в психологии: Монография. Киев, 2016
2. Брушлинский А. В. Психология субъекта. М.–СПб., 2003.
3. Зинченко Ю. П. Методологические проблемы фундаментальных и прикладных психологических исследований // Национальный психологический журнал. 2011. № 1 (5). С. 42–49.
4. Карпенко З. С. Картографія інтегральної суб'єктності: постпостмодерністський проект // Людина. Суб'єкт. Вчинок: С. 157–175
5. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем. М., 2004.
6. Лебедев А. Н. Циклические коды памяти // Когнитивная психология: Материалы финско-советского симпозиума. М., 1986. С. 105–115.
7. Лебедев А. Н. Благополучие человека в свете достижений нейронауки // Общество и непрерывное благополучие человека: Сборник научных работ Международного научного симпозиума / Под ред. Г. А. Барышевой и Л. М. Борисовой. Томск, 2014. С. 137–140.
8. Лебедев А. Н. Нейронаука и психология. Избранные труды. Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, Germany, 2016.
9. Мазилев В. А. Предмет психологии: версия для XXI века // Вестник интегративной психологии. 2017. № 1. С. 16–23.
10. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. Київ, 2006. С. 54.
11. Петренко В. Ф., Супрун А. П. Взаимосвязь квантовой физики и психологии сознания // Психологический журнал. 2014. Т. 35. № 6. С. 69–86.
12. Подьяков А. Н. Компликология: создание развивающих, диагностирующих и деструктивных трудностей. М., 2014.
13. Принцип развития в современной психологии / Отв. ред. А. Л. Журавлев, Е. А. Сергиенко. М., 2016.
14. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой: Пер. с англ. Москва, 2005
15. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології. Київ, 2003.
16. Рыжов Б. Н. Системная психология. 2-е изд. М., 2017
17. Сергиенко Е. А. Межпарадигмальные мосты // Психологические исследования. 2016. Т. 9. № 48. С. 4. URL: <http://psystudy.ru> (дата обращения: 29.10.2016)
18. Степин В. С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность // Филос. исследования. 2003. № 8. С. 5–17.
19. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми : навч. посіб. / В.О. Татенко. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 288с.
20. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ, 2003.

21. Титаренко Т.М. Назва: **Сучасна психологія особистості**. Каравела Київ, 2013, 371с.
22. Чепелева Н. В. Самопроектирование личности в дискурсивном пространстве // Человек, субъект, личность в современной психологии (к 80-летию А. В. Брушлинского). В 4 т. Т 3 / Под ред. А. Л. Журавлева, Е. А. Сергиенко. М., 2013. С. 342–345
23. Чепелева Н. В. Особистий досвід суб'єкта у контексті психологічної герменевтики // Людина. Суб'єкт. Вчинок. С. 280–302.

Додаткова

1. Жорняк Е. С. Нарративная терапия: от дебатов к диалогу // Журнал практической психологии и психоанализа. 2001. № 4. С. 9–15
2. Карицкий И.Н. Современные психотехнологии: теоретико-методологическое исследование. // Психология инновационного управления социальными группами и организациями: Материалы международного конгресса. / Отв. ред.: А.В. Брушлинский, А.Л.Журавлев, Н.П. Фетискин. - М.; Кострома, 2001. -С.157-159.
3. Швалб Ю. М. Целеполагающее сознание (Психологические модели и исследования). Киев, 2003
4. Эпштейн М. Н. От знания – к творчеству. Как гуманитарные науки могут изменять мир. М.–СПб., 2016.
5. Brown G., Langer E. Mindfulness and intelligence: A comparison // Educational Psychologist. 1990. V. 25. № 3–4. P. 305–335.
6. Carver C. S., Scheier M. F. On the structure of behavioral self-regulation // Hand book of self-regulation / Eds M. Boekaerts, P. R. Pintrich, M. Zeidner. San Diego: Academic Press, 2000. P. 42–80.
7. Csikszentmihalyi M., Robinson R. E. The art of seeing: an interpretation of the aesthetic encounter. Malibu, CA.: J. P. Getty Museum; Getty Center for Education in the Arts, 1990
8. Harter S. The construction of the self: Developmental and Sociocultural Foundations. N. Y.: Guilford Press, 2012.
9. Seligman M., Csikszentmihalyi M. Positive psychology // American psychologist. 2000. V. 55. № 1. P. 5–14
10. Zimmerman B. J. Self-regulated learning and academic achievement: An overview // Educational psychologist. 1990. T. 25. № 1. С. 3–17

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/>
2. <http://npsyj.ru/articles/detail.php?article=7852>
3. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2115/1/UPJ_%23_1_%283%29_2017.pdf
4. [file:///C:/Users/home/Downloads/psch_2017_3_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/home/Downloads/psch_2017_3_1%20(1).pdf)
5. <https://cyberleninka.ru/article/c/psychology>
6. <https://www.scientificamerican.com/store/archive/?magazineFilterID=SA%20Mind>

7. <https://www.psychologytoday.com/intl>

Додаток 1

1. Написати коротке есе на тему актуальності власної дисертаційної роботи.